

fotografie ROBIN DE PUY

SHOP VERSTANDIG

'Eerlijke' jurkjes en jeans? KOPEN we graag. Maar hoe onderscheid je KAF VAN KOREN, fairtradeproducenten van uitbuiters? Duurzaamheidsexpert WILLA STOUTENBEEK gidst je in vijf stappen naar SLIMME keuzes.

tekst ILONKA LEENHEER

Aan kleding hangt een prijskaartje, dat weten we allemaal. Maar aan kleding hangt ook figuurlijk een prijskaartje, namelijk: wie heeft er voor moeten betalen voor het in je kledingkast kwam te hangen? Dat is iets waarvoor we onze ogen niet echt meer kunnen sluiten. Al helemaal niet sinds de ramp in Bangladesh in april, waarbij meer dan twaalfhonderd arbeiders omkwamen en 2500 gewond raakten toen Rana Plaza plotseling instortte, een complex met vijf kledingfabrieken waar kleding werd geproduceerd voor onder andere ketens als Primark. Het was niet bepaald het eerste (of het laatste) ongeluk waaruit blijkt dat onze kleding vaak onder erbarmelijke omstandigheden wordt geproduceerd, maar het heeft gelukkig wel gezorgd voor internationale vragen over hoe we de industrie kunnen hervormen en verbeteren. Inmiddels hebben ruim

veertig grote kledingmerken, waaronder H&M, Hema, Zara, Tommy Hilfiger en Calvin Klein, hun handtekening gezet onder een akkoord om de veiligheid in fabrieken in Bangladesh de komende vijf jaar grondig te verbeteren, hogere lonen te betalen en arbeiders het recht te geven zich te organiseren. Dat is natuurlijk een stap in de goede richting. Maar wat kunnen wij persoonlijk, als consument, doen? Waar kunnen we nog kleren kopen? Mogen we überhaupt nog wel shoppen? We stapten met deze en meer prangende vragen naar Willa Stoutenbeek (30), oprichtster van W.Green, een pr-bureau dat duurzame en 'eerlijke' mode- en lifestyle-projecten steunt en propageert. Willa groeide op in de mode-industrie, met een moeder die een agentschap runde en een vader die een van de betere modewinkels in Haarlem had. Een carrière in de mode volgde, bij onder andere Shoebaloo, Laundry Industry, agentschap Moshi Moshi en pr-bureau Spice PR. Willa: 'Ik was al lang heel bewust met voeding bezig, en dan ga je op een gegeven moment ook nadenken over andere dingen die je gebruikt. Ik koop wel *organic* producten, maar wat koop ik eigenlijk voor kleren? Het raakte in een stroomversnelling toen het merk waar ik werkte, Blue Blood, failliet ging en werd overgenomen door mensen die veel van onze idealen overboord gooiden. We produceerden de kleding altijd in Portugal, Italië en Turkije, maar toen ging alles naar China en India. Van collega's die op productiereizen gingen hoorde ik verhalen waar ik niet vrolijk van werd. Ik dacht: er zijn zo veel mooie initiatieven op het gebied van mode en lifestyle die wel een duwtje in de rug kunnen gebruiken. Daarom ben ik een duurzaam pr-bureau begonnen.'

Willa geeft zelf vandaag het goede voorbeeld in een T-shirt van A Question Of (met de pakkende tekst 'Make It F*cking Sustainable'), een Made & Crafted-jeans van Levi's (ze rent naar de wc om het label te checken: 'Made in Italy!') en schoenen van *vegan* merk Melissa. 'Maar het is niet makkelijk om na te gaan waar iets vandaan komt. Het is logisch dat merken dat proberen af te schermen, maar ik denk, en hoop, dat steeds meer mensen willen weten waar ze precies hun geld aan uitgeven.' Vandaar dat ze ons vandaag helpt met een kleine handleiding: hoe shop je verantwoord?

www.wgreen.org
In september opent Willa een Green Square Meters shop-in-shop in de winkel 290 Square Meters, Houtkopersdwaarsstraat 3 in Amsterdam

WAAR
KUNNEN
WE
NOG
KLEREN
KOPEN?

1

WEES JE BEWUST VAN WAT JE KOOPT

Dat kan al klein beginnen: kijk in het label waar het kledingstuk gemaakt is. Willa: 'Je hoeft echt niet meteen alles te weten, maar als je je afvraagt bij een label: wat betekent dit?, dan is dat al een enorme stap.' Is je kledingstuk gemaakt in lagelonenlanden als India, Bangladesh of China, dan is de kans groot dat dit niet onder de beste omstandigheden is gebeurd. Maar een duurzaam merk als Edun produceert ook in China. Willa: 'Het grootste probleem in China is dat ze geen vakbonden mogen oprichten. Edun voert zelf strenge controles uit, en dat kan elk merk natuurlijk doen. Er zijn verschillende organisaties waarbij je je als bedrijf kunt aansluiten, zoals de International Labour Organization en de Fair Wear Foundation, die samen met lokale organisaties de werkomstandigheden controleren. Maar dat kost geld, en daarom doen een hoop merken het niet.'

Echt goedkope kleding, daar hangt altijd dat figuurlijke prijskaartje aan. Willa: 'Weet je hoeveel mensen werken aan

één T-shirt, van het katoen plukken tot het eindresultaat inpakken aan toe? 35. En al zouden het er vijftien zijn, reken maar uit wat zij verdienen op een T-shirt van vijf euro, waarvan een groot deel als winstmarge naar het verkoopkanaal gaat.' Helaas kun je er niet klakkeloos van uitgaan dat duurdere kleding wel goed gemaakt is. Of dat productie in Portugal of Spanje automatisch zo veel beter is: 'Vorig jaar zijn ook daar fabrieken opgerold waar illegale arbeiders uit lagelonenlanden zoals China en Pakistan werkten. Wat je wel kunt doen, is er zo veel mogelijk over lezen. Ecouterre.com is een goed blog waar je veel informatie kunt vinden, en er zijn ook websites die aangeven waar je wel kunt winkelen, en waar liever niet.' Een paar voorbeelden: Talkingdress.nl, Strawberryearth.com, Fairwearfoundation.org, Made-by.com, Goodguide.com en Rankabrand.com. →

AAN ECHT
GOEDKOPE
KLEDING
HANGT
ALTIJD EEN
FIGUURLIJK
PRIJS-
KAARTJE

2

OEFEN DRUK UIT OP MERKEN OM TE VERANDEREN

Willa: 'Als consument heb je veel macht. Als jij zegt: ik koop hier niets meer zolang het niet in orde is, dan gaat een merk uiteindelijk echt wel veranderen. Al vraag je maar bij de kassa: goh, hier staat Bangladesh in, weten jullie hoe het zit met de mensen die het gemaakt hebben? Als ze die vraag vijftien keer per dag krijgen, denk ik dat ze daar wel iets mee doen.'

Dat kan ook weleens anders uitpakken. Willa: 'Iemand vertelde me dat ze daar in een winkel inderdaad naar had gevraagd. Toen ze een paar dagen later terugkwam, hadden ze alle labels uit de kleding geknipt. Dat is dus het probleem: er moet juist méér transparantie komen. Wees eerlijk, ook als je het niet helemaal voor elkaar hebt. Dat vind ik zo leuk van het koekjesmerk John Altman, die zeggen: "100% good, not perfect." Want er zit nog steeds suiker en andere dingen in die niet perfect zijn, maar ze doen het zo goed mogelijk. Merken als Levi's en Nike proberen van binnenuit echt te veranderen, ze lopen er alleen niet mee te koop omdat ze bang zijn dat ze meteen onderuit worden gehaald omdat ze nog niet honderd procent perfect zijn. Als je open bent over wat er gebeurt en wat er misschien nog niet goed gaat, geef je mensen de kans een eerlijke keuze te maken.' Tweet, mail of bel modemerken; op Schonekieren.nl en Ecouterre.com vind je ook petitie's die je kunt tekenen.

3

KIES KWALITEIT IN PLAATS VAN KWANTITEIT

Willa: 'Ik was zelf het slechtste voorbeeld. Ik kocht drie paar schoenen per maand, sleepte voor tweehonderd euro aan dikke vette zakken weg highstreet-kleren binnen, en om de paar maanden gingen er vuilniszakken met spullen de deur uit. Echt idioot. Dat is gewoon overconsumptie en dat past helemaal niet meer bij onze tijd. Ga bij jezelf na: wat heb ik echt nodig, waar heb ik veel aan? Koop ik een paar schoenen dat ik aan het eind van het seizoen weggooi, of kies ik een paar schoenen waar ik echt lang mee kan doen? Die kosten misschien twee keer zo veel, maar ik heb er wel drie jaar plezier van. Koop ik vier kledingstukken die na een paar keer wassen uit elkaar vallen, of investeer ik in één goed item? Het betekent een omschakeling in je eigen gedrag en in je lifestyle, het is een andere manier van denken.'

SHOP
VINTAGE OF
TWEEDE-
HANDS. EEN
NO-BRAINER,
WANT
ALTIJD GOED

OVER-
CONSUMPTIE
PAST NIET BIJ
ONZE TIJD.
DENK NA: WAT
HEB IK ECHT
NODIG?

4

SHOP VINTAGE OF TWEEDEHANDS

Een *no-brainer*, want altijd goed. Van Marktplaats en IJ-hallen tot duurder tweedehands-designwinkels. Willa: 'Het is betaalbaar, er is ontzettend veel aanbod, of het nu echt vintage is of iets van vijf jaar oud. Ik zag pas bij een van mijn favoriete adressen, Goska's Goodies, een Rika-bloesje en een mooi paar Zara-schoenen. Kun je allemaal zonder schuldgevoel kopen. En je kunt natuurlijk zelf ook je spullen verkopen: het is zonde om te denken dat iets waar je op uitgekeken bent niets meer waard is, daar kun je anderen weer blij mee maken. Ik ben ook een enorm fan van Etsy.com; wat je daar (ver)koopt moet of vintage (minstens twintig jaar oud), of zelfgemaakt zijn.'

5

STEUN DE GOEDE INITIATIEVEN

Willa: 'Gelukkig zijn er ook veel leuke kleine merken van mensen die een alternatief willen bieden. Studio Jux bijvoorbeeld, van Jitske Lundgren en Carlien Helmink. Ze heeft een fabriekje in Nepal gekocht, waar nu een man of twintig werken. Ze krijgen realistische lonen. Zo kunnen ze hun familie onderhouden en kunnen de kinderen naar school. Honest By van Bruno Pieters vind ik ook een mooi voorbeeld: je kunt precies zien wat hij uitgeeft aan materiaal, aan productie, wat er voor het merk zelf overblijft. Dat vind ik baanbrekend, dat een merk zo eerlijk durft te zijn.' En het kan ook groter: 'Merken als Acne en Filippa K. zijn aangesloten bij de Fair Wear Foundation, dus ik voel me een stuk prettiger als ik daar investeer in een mooi vest of jasje. Vanuit Engeland komt veel goeds, zoals Stella McCartney, Katharine Hamnett, Vivienne Westwood.' En het kan nog een stuk groter: 'Internetshop Asos heeft een Green Room, waar ze eco- en fairtrademerken als People Tree, Edun en Asos Africa verkopen. Wehkamp heeft een Fair Fashion-selectie, met merken als Alchemist, Kuyichi en Nudie Jeans. Ik heb onlangs wel iets uit de Conscious-collectie van H&M gekocht, ondanks dat ik weet dat het niet helemaal perfect geproduceerd wordt. Maar omdat dat hiermee het signaal afgeeft: hier wil ik mijn geld wel aan uitgeven. Ik wil in die zin belonen voor elke stap in de goede richting. ←